

ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕРСІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Бурдюгова Н. Р., студ. гр. ПР-82

Дискурс - процес і результат смислотворення, що включає його породження і сприйняття, метамовну діяльність, основні лінгвопоетичні принципи моделювання художнього дискурсу.

Художній дискурс поєднано з іншими типами дискурсів, але водночас він відрізняється від них. Йому, як і іншим культурно позначеним дискурсам, є властивим латентний і дійсний плани буття/функціонування, що виявляється зокрема як нефіксована імпровізація, написання твору, його реалізація при колективному чи індивідуальному читанні чи акторському виконанні. Ці плани визначають засади художньої комунікації, які в свою чергу зумовлюють методи суб'єктивного чи об'єктивного спрямування у творенні художньої дійсності, настанову мовця, що втілюється в "образі автора", функцію і роль адресатів тощо. Предмет художнього повідомлення існує в умовно реальному чи вигаданому світі уяви автора та його адресата, відтворюючи основні риси мовленнєвого структурування як дійсного способу, який включає елементи пізнання, пропису, аргументації та інтерпретації. Проте докорінна відмінність художнього дискурсу від побутових та інших культурно визначених дискурсів полягає, по-перше, у його цілеспрямованій вторинності відносно первинних жанрів мовлення і, по-друге, у його основоположній здатності до творення багаторівневої структури смислів на засадах вапоризації тих чи інших механізмів означення.

На ранніх етапах вивчення дискурсу вченими розглядалися два базисних значення цього терміну. В одному з них, що використовувався у дослідженнях мовних структур, які виходять за рамки речення, дискурс практично ототожнювався з поняттям тексту. Одним з перших вжив термін дискурс як самостійний термін американський лінгвіст А. Харріс, який у 1952 р. опублікував статтю "Аналіз дискурсу", присвячену дослідженню мови реклами. Приблизно в цей же час поняття дискурсу сформулював Ю. Хабермас. Він розумів під дискурсом комунікацію особливого виду, специфічний діалог, мета якого - неупереджений аналіз реальності. Учасники комунікації (дискурсу) аналізують реальність, відмовляючись від існуючих мовленнєвих стереотипів. Тут під дискурсом розуміється, скоріше, спосіб одержання істинного наукового знання. У такій інтерпретації дискурс виступає як інструмент пізнання реальності – значимий діалог з використанням визначених методик.

Художній дискурс формується і функціонує в безперервному процесі становлення, де різні форми і види мовлення утворюють ціннісно марковані парадигми на основі суспільно, культурно обумовлених принципів вибору, закріплення, стереотипізації, руйнації і реструктуризації вихідних стереотипів. У звичайній побутовій чи суспільно, професійно спеціалізованій ситуації спілкування всі її складові відіграють переважно типологічно належну їм роль. Коли відбувається перехід до мовлення художнього, ці складові набувають нового значення, яке є, по-перше, знаком переходу до іншого, непобутового поетичного виміру, а, по-друге, стає носієм нових, невластивих йому початково, смислів.

За визначенням, інверсія – це стилістичний прийом, що полягає у навмисній зміні звичайного порядку слів з метою емоційного, смислового, виділення якої-небудь частини висловлювання.

Інверсія може виконувати різні функції у висловлюваннях. Ці функції, в свою чергу, служать для різних цілей мовця. Іноді вони призначені для виділення певного слова, фрази в загальному потоці тексту, щоб читач запам'ятав назву, рекламований товар або послугу. Іноді різні функції інверсії сприяють підвищенню експресивності висловлювання, щоб вплив на читача також підвищувався. Спостерігаються випадки, коли за допомогою інверсії (її логіко-інформативна функція) підвищується інформативність всього висловлювання і всього тексту, його навколишнього щоб, знову ж таки, привернути увагу читача. Функція інтенсифікації служить для посилення емоційного наголосу на певному слові, для створення певного образу в творі.

Було з'ясовано, що у переважній більшості речень, що покликані подати інформацію, ознайомити читача з подією, справді присутній характерний прямиий порядок слів. І, навпаки, у реченнях, що мають викликати певні емоції, зустрічається зворотній порядок слів – інверсія. Такий тип речень у художньому дискурсі покликаний привернути увагу читача до певних подій.

Підсумовуючи можна зазначити, що інверсія поділяється на повну та часткову, та стає актуальною в умовних реченнях, в реченнях для постановки питань. Також, інверсія зустрічається у тих випадках, коли на перше місце в реченні висувуються слова, що представляють собою в смисловому плані найбільш істотну частину присудка та в тих, які виражають волю і бажання, так як такі речення зазвичай характеризуються яскраво вираженим емоційним забарвленням.

Наук. кер. - Приходько Н. А., викладач СумДУ